

πάσαις ἡμέραις, μυρίων μὲν καὶ πεντακισχίλιον πεσόντων ἐκ τοῦ στρατεύματος τῶν πολεμίων, τοῖς δὲ λοιποῖς εἰρήνης δολοίσις ἐφ' ἡμέραι τῆς γῆς, ἧ Ῥωμαῖοι ἐξέτι γενέσθαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

1. Ὄψω μὲν οὖν ὁ πρὸς Ἄφρους ἔληξε πόλεμος εἴκοσι καὶ τρισὶ παρεκταθεῖς ἡμεραις. Ῥωμαῖοι δὲ ἤδη γνωριμώτατοι παρὰ πᾶσι γεγενημένοι πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Αἰγύπτου βασιλεύοντα Πτολεμαῖον, ὑπισχνόμενοι συμμαχίαν αὐτῷ κατὰ τοῦ Σύρων βασιλεύοντος Ἀντιόχου. Ὁμολογήσας δὲ Πτολεμαῖος τῇ πρεσβείᾳ χάριν οὐκ ὅ ἐδειχθη τῆς συμμαχίας, ἐπειδὴ περ εἶχεν ἤδη πέρασ ἐκείνος ὁ πόλεμος. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς Σικελίας βασιλεὺς Ἰέρων, δυνατώτατος τῶν πώποτε, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, μεθέξων τῆς τελουμένης αὐτόθι θέας, αἰτὸν τε εἴκοσι μυριάδας ἐδωρήσατο τῷ δήμῳ.

2. Ἡνίκα δὲ Ἰέρων κατέλαβε τὴν Ῥώμην, Λεύκιος Κορνήλιος 10 Λεντοῦλος καὶ Φούλβιος Φλάκκος ὑπατοὶ κατὰ Ῥηγαύλιον ἤσαντο πόλεμον ἐντὸς τῶν ἰταλικῶν ὀρίων, καὶ νίκης γενομένης ἐθριάμβευσαν. Καρχηδόνιοι δὲ, παρεγχειροῦντες ταῖς σπονδαῖς, τοὺς Σικελίους, οὓς αἱ συνθήκαι Ῥωμαῖοις ὑπακούειν ἠθεύοντο, παρηρέθιζον καὶ ἐπειθον ἀντιτάττεσθαι. Τοῦ δὲ πράγματος εἰς φῶς κεχωρηκότος, 15 πρεσβεῖα Καρχηδονίων παραγενομένη τὴν εἰρήνην ἐκύρωσεν.

3. Ὑπάτων τε ἀναδειχθέντων Τίτου Μαλλίου Τορκουάτου καὶ Γαίου Ἀνιλίου Βούσκλου, θρίαμβος μὲν γίνεται κατὰ Σάρδων, μάχη κρατηθέντων μετὰ δὲ τοῦτο πᾶς πανταχόθεν ἐπέπαυτο πόλεμος, καρτερά τε τὴν ἡσυχία, οἷαν οὐδενὶ χρόνῳ συνέβη γενέσθαι πλὴν ἐπὶ 20 Νουμᾷ Πομπιλίου, ὃς μετὰ Ῥομύλον ἐβασίλευσε.

1. πάσαις Π : πάσαις ἐκ τοῦ πᾶσαις Μ 3. ἡμέραι Π : ἡμέραι ἐκ τοῦ ἡμῶν Μ
 3. αἰτὸν τε Δ : αἰτον τε Π 7. τῆς Π : ὁ τῆς Δ 11. Λεντοῦλος Π : λεντοῦ-
 τος Α. Γραπτίον Λεντοῦλος Ῥηγαύλιον Π : Λεγύρων Δ : Διορθωτῶν Λιγύων
 ἤσαντο ΑΜΙ : ἤσαντο ΣΔ 13. ἰταλικῶν Ι : Ἰταλῶν Π γενομένης Π : γεγαμένης
 διορθοθέν εἰς γενομένης Μ 13-14. ἐθριάμβευσαν Π : ἐθριάμβευσαν Δ 14. παρεγ-
 χειροῦντες Π : παρεχειροῦντες 18. τε ΑΜΙ : δὲ Δ : λείπει Σ Τίτου ΣΔ : τί-
 του ΑΜΙ Τορκουάτου ΣΔ : τορκουάτου μετὰ διάξασιν τοῦ πρώτου καὶ ἔκτου
 γράμματος Μ : κορκουάτου ΑΙ 19. Βούσκλου Π. Διορθωτῶν Βούλβου
 22. Ῥομύλον ΙΣΔ : ῥομύλον ΑΜ

4. Διαδεξαμένω δὲ τὴν ὑπατείαν Λουκίου Ποστουμίου Σαβίνου καὶ Γνέου Φαβίου Κεντούμαλου, πόλεμος συνέστη πρὸς Ἰλλυριοὺς Ῥωμαίους. Καὶ πρότερον μὲν αἱ πλείστοι τῶν πόλεων, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς χώρας ἐκείνης τοῖς ὑπάτοις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

5. Μετὰ τούτους, Λουκίου Αἰμιλίου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν, πλῆθος Γάλλων ὑπὲρ ἀριθμὸν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὤρμησε, καὶ τὰς Ἄλπεις ἤδη ἕως ἐξέειπεν τοῦτο Γάλλους Ἰταλῶν διορίζον ὑπερβεβήκεσαν. Ἐνθα δὲ πάσης ὁμοῦ τῆς Ἰταλίας ἐγένετο σύμπνοια, καὶ συνεκρατήθη συμμαχικὸν εἰς ὀκτὼ μυριάδας, ὡς ὁ τῆς ἱστορίας συγγραφεὺς ἐξηγήσατο Φάβιος, αὐτὸς καὶ τοῦ πολέμου κεκοινωνηκώς. Ἄλλ' οὐ δευθεὶς τῶν συλλεγέντων ἐπικούρων Αἰμίλιος μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς κατειργάσατο τοὺς πολεμίους, ὥστε τεσσαράκοντα χιλιάδας πεσεῖν καὶ τὴν νίκην διὰ τοῦτο τοὶ φήφω τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν.

6. Ἐπὶ πλείστον δὲ ἠσυχάσαντες οἱ Γάλλοι πολλοὺς ὕστερον χρόνοις πάλιν ἤσαντο πόλεμον ἐντὸς τῆς Ἰταλίας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Ὑπατοὶ δὲ ἦσαν Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος καὶ Γνέος Κορνήλιος Σκιπίων. Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὸν κατελύθησαν. Μάρκελλος γὰρ, ἵππον οὐ πολλὴν ἄγων, νικᾷ τε αὐτοὺς μάχῃ καὶ τὸν βασιλέα Βουριδόμαρον αὐτοχείρῃ διεχρήσατο. Ἐφεξῆς δὲ, μετὰ τοῦ συνπάτου τὸν πάντα κατορθώσας πόλεμον καὶ τὴν Μεδιόλανον ἐλὼν πολὺν τε συναγεῖρας χρημάτων ὄγκον, ἐθριάμβευσεν, ἐπὶ τῶν ὄμων τὰ λάφυρα φέρων τοῦ πεσόντος βασιλέως.

7. Μάρκου δὲ Μινουκίου Ῥούφου καὶ Πουδλίου Κορνηλίου τὴν ἀρχὴν ἐκδεξαμένων, πρὸς Ἴστρους ἐγένετο πόλεμος, ἐπειδὴ τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐλῆστευον στόλον, καὶ πάντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένοντο. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον δεύτερος ἐπῆλθε Ῥωμαίοις ἐξ Ἀφρικῆς

1. Σαβίνου Π. διορθωτέων Ἀλβίνου 2. Γνέου Π. διορθωτέων Γναίου
 Ἰλλυριοὺς Π : Ἰλλυριοὺς Δ 5. Αἰμιλίου ΣΔ : αἰμιλίου ΑΜΙ 6. Γάλλων Π : γάλλων κάτω μέλαν, γαλατῶν ἀνωθεν ἐρυθρὸν Μ 7. Ἐν τῇ φφ' ὅτι
 τὰ ὄρη τῶν ἄλπεων διορίζουσιν Ἰταλίαν ἐκ γαλατῶν ΑΜΣ 8. σύμπνοια Π :
 σύμπνοια Μ 10. αὐτὸς καὶ ΜΙ : καὶ αὐτὸς ΑΣΔ 11. Αἰμίλιος ΣΔ : αἰμίλιος ΑΜΙ
 αὐτοῦ ΣΔ : αὐτοῦ ΑΜΙ 13. καὶ τὴν νίκην διὰ τοῦτο (διὰ τοῦτο Μ : διὰ
 τοῦτο Δ) Π : καὶ διὰ τοῦτο τὴν νίκην Ι τοὶ φήφω ΑΜ : τῇ φήφω ΙΣΔ
 15. ἤσαντο ΑΜΙ : ἤσαντο ΣΔ 16. Γνέος Π. διορθωτέων Γναίος 17. Σκιπίων ΙΣΔ : σκηπίων Α : σκηπίων ἐκ τοῦ σκηπίων Μ Ἐν τῇ φφ' οὗτος πατήρ
 ἦν τοῦ τὴν ἀφρικὴν δουλώσαντος ὕστερον σκηπίωνος ΑΜΣ μακρὸν ἐγχεῖσα μακρὸν
 κρᾶν Π 18-19. Βουριδόμαρον Π. διορθωτέων Βουριδόμαρον 20. ἐλὼν Π :
 ἐλὼν Α

πόλεμος, Ἄννιδου Καρχηδονίους στρατηγούντος. Ὅς ἔτι, γεγονώς εἰκοσι τὴν Σαγούντων, Ἰσπανίας πόλιν, Ῥωμαίοις ὑπόσπονδον οὖσαν, ἐνεπιτήσατο πολιορκεῖν, καὶ συλλέξας στρατιάν εἰς τεσσαρεσκαίδεκα μυριάδας ἀνδρῶν, εἴχετο τοῦ ἔργου. Τοῦτο γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι πρεσβείαν ἐπ' αὐτὸν στέλλουσι, προαγορεύοντες αὐτῇ τῆς πολιορκίας ἀπέχεσθαι. Μὴ πεισθέντος δὲ, πρεσβεύονται πρὸς Καρχηδονίους, ὥστε ἀποστήσαι τὸν Ἄννιδαν τῆς κατὰ τῶν οἰκείων ἐφόδου. Οἱ δὲ τὸ καθήκον ὑπερβάντες θρασύτερον ἀπεκρίναντο. Παρασυρομένου δὲ τοῦ χρόνου, μετὰ πολλὴν τὴν προσεδρείαν λιμῇ νικηθέντες οἱ Σαγούντοι σφᾶς αὐτοὺς ἐξέδωκαν καὶ μεγίστης ἐπειράθησαν ὀμότητος. 10

8. Ἐνεκρίθη τοίνυν παρὰ Ῥωμαίοις πρὸς Ἄφρους πόλεμος, ὅτε σαφῶς ἀπεδείχθησαν παραβεβηκότες τὰς σπονδὰς. Καὶ Πούβλιος μὲν Κορνήλιος Σκιπίων μετὰ τοῦ στρατεύματος ἔδραμεν ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας, Τιβέριος δὲ Σεμπρόνιος Γράκχος ἐπὶ τὴν Σικελίαν. Ὁ τοίνυν Ἄννιδας, καταλιπὼν ἐν Ἰσπανίαις τὸν ἀδελφὸν Ἀσδρούβαν, ὑπερ- 15 ἤλθε τὸν Πυρρηναῖον καὶ τὰς καλουμένας Ἄλπεις, αὐτῷ πρώτῳ γενομένας τότε βασιμούς. Εἶπετο δὲ αὐτῷ στρατιὰ τὴν Ἰταλίαν ἰόντι πεζῶν ὀκτὼ μυριάδες καὶ ἱππέων δέκα ἐλέφαντές τε ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. Προῖόν δὲ προσελάμβανεν ὅσοις ἂν τύχοι. Λίγυρες γοῶν καὶ Γάλλοι προσέθεντο. Ταῦτα γνοὺς Σεμπρόνιος Γράκχος ἀπὸ τῆς Σι- 20 καλίας μετέστησε τὴν στρατιάν εἰς Ἀρίμινον.

9. Καὶ πρότερον μὲν ἀπήντησε τοῖς Ἄφροις ὁ Σκιπίων καὶ συμμίξας ἤττον τε ἔσχε, τραπέντος αὐτῷ τοῦ στρατοῦ, καὶ τιτρώσκειται καὶ εἰς τὴν παρεμβολὴν καταφεύγει. Γράκχος δὲ συνεπλάκη μὲν καὶ

1. πόλεμος Η : πόλεμος ἐκ τοῦ πόλεμον Α 2. Σαγούντων ΙΣΔ : σάγουντων ΑΜ
 Ἰσπανίας ΣΔ : Ἰσπανίας / . ἐν δὲ τῇ ᾧα ἐρυθροῖς γράμμασι Γθ. Ζακανθίαν Μ :
 Ἰσπάνη διωρθωμένον εἰς Ἰσπανίας - ἐν δὲ τῇ ᾧα ἐρυθροῖς γράμμασι Γθ. Ζακαν-
 θίαν Α : Ἰσπάνην Ι 3. στρατιάν διώρθωσε Δ : στρατείαν Η τεσσαρεσκαί-
 δεκα ΑΜΣ : τεσσαραςκαίδεκα ΙΔ 9. Σαγούντοι Η : Σαγούντοι Δ 10. αὐ-
 τοῖς Η : αὐτοῖς Ι 12. Πούβλιος Η : πούβλιος ἐκ τοῦ πούβλιος Α 13. Σκι-
 πίων ἔγραφα ἐνταῦθα καὶ πννταχοῦ κατωτέρω : Σκηπίων Η : λείπει Δ
 13-14. Ἰσπανίας ΙΣΔ : Ἰσπανίας ΑΜ 15. Ἰσπανίαις ΙΣΔ : Ἰσπανίαις ΑΜ
 Ἀσδρούβαν Η : ἀσδρούβαν τῇ δευτέρῃ χειρὶ ἐκ τοῦ ἀσδρούβαν Α 16. Πυρρη-
 ναῖον Μ : πυρρηναῖον ἐκ τοῦ πυρρηναῖον Μ Ἄλπεις Η : Ἄλπεις ἢ Ποναῖς / Δ
 18. ἐλέφαντές τε ΣΔ : ἐλέφαντες τε ΑΜΙ 20. Γράκχος ΙΔ : βράκχος ΑΜΣ
 21. Ἀρίμινον ΙΣΔ : ἀρίμνον ΑΜ 22. ὁ Σκηπίων ΙΑΜ ἐν δὲ τῇ ᾧα ἐρυ-
 θρὰ / . ὁ πατήρ τοῦ σκηπίωνος (σκηπίωνος Μ) ΑΜ : ὁ πατήρ τοῦ σκηπίωνος ἐν τῇ
 κειμένῳ ΣΔ 23. ἤττον τε ἔγραφα : ἤττον τε (τε Α) Η 24. Γράκχος ΙΔ :
 βράκχος τῇ δευτέρῃ χειρὶ ἐκ τοῦ γράκχος Α : βράκχος ἐκ τοῦ βράγχος Σ

ΕΠΕΚΕΤΗΣ Κ.Τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

αὐτὸς περὶ τῶν Τέβριον, μετὰ δὲ τῆς ἰσῆς ἀνεχώρησε τῷ Σκιπίωνι
 τύχῃς. Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν Ἰταλῶν παρέδωσαν ἑαυτοὺς τοῖς πολε-
 μίοις. Λαμπρός τε ὢν ἐκ τούτων Ἀννίβας τῶν προομίων συνέμιξε τῷ
 Φλαμνίῳ τὴν ὑπατικὴν στρατιὰν ἄγοντι, καὶ αὐτὸν τε καὶ τὸ σὺν
 5 αὐτῷ στράτευμα διεχρήσατο, ἐγγὺς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, τῶν
 λοιπῶν φυγῇ σωθέντων. Πέμπεται λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὁ Φάβιος, δι-
 κτιπῶρ ἀναδειχθείς· ὃς αἰεὶ μὲν ἀναβαλλόμενος τὴν μάχην, αἰεὶ δὲ αὐ-
 τὴν προσδοκᾶσθαι ποιῶν, ἀνέκοπτε τῆς πολλῆς ὁρμῆς τὸν στρατηγὸν
 τῶν Ἄφρων, καὶ ποτε ἀπροσδόκητος εἰς χεῖρας ἔλθων ἐκ τοῦ κρείτ-
 10 τος ἀνεχώρησε.

10. Πεντακοσιστοῦ δὲ καὶ τεσσαρακοστοῦ τῆς πόλεως ἔτους Αἰ-
 μίλιος Παῦλος καὶ Παύβλιος Τερέντιος Βάρρων, ὑπατοὶ χειροτονηθέν-
 τες, ἐδέξαντο παρὰ τοῦ Φαβίου τὴν ἐξουσίαν. Ὅς χωριζόμενος τῶν
 πραγμάτων συνεβούλευσε τοῖς ὑπάτοις τοῖς αὐτοῦ κατακολουθεῖν περὶ
 15 τὴν μάχην ἴχνησι καὶ τὴν συμπλοκὴν ἀναβάλλεσθαι, κωλύοντες μὲν
 ἐπιφερομένους, συμμῖξαι δὲ παραιτούμενους· τοῦτον γὰρ εἶναι μόνον
 τῆς νίκης τῆς κατ' ἐκείνου τὸν τρόπον. Ἀτιμάσας δὲ ταύτην Βάρρων
 τὴν παραίνεσιν εἰλικύσθη πρὸς συμπλοκὴν, τοῦ Παύλου κωλύοντος
 καὶ τῶν τοῦ Φαβίου λόγων ἀναμνησκοντος. Συνέμιξαν τοίνυν ἐν
 20 Κάνναις, χωρὶς τῆς Ἀπουλίας, καὶ νικᾶται τῶν ὑπάτων ἑκατέρων
 τὸ στράτευμα. Πίπτει μὲν γὰρ ἕτερος τῶν ὑπάτων, ὁ Παῦλος, ὑπατι-
 κοὶ δὲ ἄνδρες καὶ πραιτόριοι ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι, συγκλητικοὶ δὲ σὺν
 τοῖς ἀπαχθεῖσιν αἰχμαλώτοις τριάκοντα, ἐπιφανεῖς δὲ ἄλλως τριακό-
 σιοι, τοῦ δὲ λοιποῦ τῶν μαχομένων πλήθους πεζοὶ μὲν τεσσαράκοντα
 25 χιλιάδες, ἵππέων δὲ τρεῖς καὶ πεντακόσιοι. Τῆς δὲ ἀντιπάλου στρα-
 τιᾶς ἔπεσον μὲν καὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγοι, σχεδὸν δὲ ἅπαντες ἐγένοντο
 τραυματῖαι. Οὐ δὲ καὶ θαυμάσαι τοὺς Ῥωμαίους ἐστὶ τοῦ φρονήματος.

1. περὶ AMI : ἐπὶ ΣΔ Σκιπίωνι IA : Σκιπίωνι AMΣ 3. λαμπρός τε AMΔ :
 λαμπρός τε IΣ 4. αὐτὸν τε Δ : αὐτὸν τε II 5. εἴκοσι ΣΔ : κ' Α : κ' Μ : ὀκτώ I
 χιλιάδας II : χιλιάδας τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ χιλιάδας Α 6. Ἐν τῇ φᾶ' οὐ-
 ρος ὁ φάβιος ἐστὶν ὅν παράλληλον τίθησι πλοῦταρχος περικλεῖ τῷ ἀθηναίῳ AM
 9. Ἄφρων II : ἄφρων M καὶ ποτε MI : καὶ ποτὲ AΣΔ χεῖρας II :
 χεῖρας M 11-12. Αἰμίλιος ΣΔ : αἰμίλιος AMI 12. Βάρρων Δ : βάρων II
 15. ἀναβάλλεσθαι II : ἀναβάλλεσθαι M 16. συμμῖξαι ἔγραψα : συμμῖξαι II
 18. παραίνεσιν II : παρίνεσιν M 19. λόγων II : λόγων Α 20. Κάνναις II :
 κάνναις τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ κάνναις Α χωρὶς II : χωρὶς τῇ δευτέρᾳ χειρὶ
 ἐκ τοῦ χωρὶς Α 24. τοῦ δὲ II : τοῦ δὲ ἐρυθρὰ ἀντὶ τοῦ τό πρώτον γραφέντος
 μέλανι τοῦ Α 26. αὐτῆς MIA : αὐτοῖς AΣ

Τοσαύτη γὰρ ἐμπεσόντες συμφορᾷ, οἷαν οὔτε ὁ παρελθὼν ἤνεγκε χρόνος οὔτε ὁ μέλλον αἰσείν ἠλπίζετο, μνήμην εἰρήνης οὐκ ἐποιήσαντο. Τὸ μάλιστα μέγας ἐδείχθη τοῦ κακοῦ τῆ καινῆ τῆς στρατολογίας· τότε γὰρ ὄν πρωτον ἐλευθερίας ἀξιωθέντες οἰκέται εἰς στρατείαν ἐξεδόθησαν.

5

11. Συνέβη δὲ, ὅπερ ἐν τοῖς τοιούτοις φιλεῖ, τοὺς ὑπηκόους μεταστῆναι τῇ τύχῃ καὶ τὰς ὑπὸ Ῥωμαίοις οὖσας ἰταλικὰς πόλεις τὸν Ἄννιβαν ὑποδέξασθαι. Ἄννιβας δὲ, γαυριῶν τοῖς κατωρθωμένοις, ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς Ῥωμαίοις ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους. Οἱ δὲ ἔφασαν οὐχ ἠρεῖσθαι πολίτας, οἳ μεθ' ὅπλων ὄντες ὑπὸ τοῖς πολεμίοις 10 ἐγένοντο. Τότε τοίνυν ποικίλως αὐτοὺς πρότερον αἰκισάμενος ἅπαντας διεχρήσατο, τρεῖς τε μεδίμνους δακτυλιδίων εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἀνηρημένων τοῖς Καρχηδονίοις ἐξέπεμψεν, οὓς τῶν νεκρῶν ἐξείλε σωμαίων. Ἐν τούτοις δ' ὄντος Ἄννιβου, Σκιπίωνες ἄμφω τὸν Ἀσδρούβαν ἐν ταῖς Ἰσπανίαις διατρίβοντα· ἦν δὲ οὗτος ἀδελφὸς Ἄννιβου, κατα- 15 λελειμμένος μετὰ πολλῆς στρατιάς, ὥστε τὰς Ἰσπανίας προσνεῖμαι τοῖς Ἄφροις· καλοῦσιν εἰς μάχην. Καὶ νικῶσι νίκην λαμπράν· αἰχμαλώτους γὰρ εἶλον μυρίους ἄνδρας, ἀνείλον δὲ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας. Τοῦτο γνόντες οἱ Καρχηδόνιοι πέμπουσιν ἑτέραν αὐτῷ στρατιάν, δώδεκα μὲν πεζῶν χιλιάδας, τέσσαρας δὲ ἰππέων, ἐλέφαν- 20 τας δὲ εἴκοσι.

12. Τετάρτῳ δὲ ἔτει τῆς διατριβῆς Ἄννιβου τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Μάρκελλος ὑπατος χειροτονηθεὶς περὶ τὴν Νῶλαν πόλιν δὲ ἐστὶν αὕτη τῆς Καμπανίας· συνεκρότησε πρὸς τὸν Ἄννιβαν πόλεμον, καὶ νικᾷ τῇ μάχῃ. Ἡττηθεὶς δὲ ὁμιως ἐκεῖνος περὶ τὰς πόλεις ἐστρέφετο, τὰς 25 μὲν πολιορκίᾳ, τὰς δὲ φόβῳ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀφιστάς δυναστείας. Τῆς γοῦν Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας καὶ Βρούττων τὰς πλείστας ὑφ' ἑαυτῷ κατεστήσατο· τοσαύτη τε ἦν τῶν κατ' αὐτὸν ἢ λαμπρότης, ὥστε καὶ Φίλιππον τῶν Μακεδόνων βασιλέα, πρεσβείαν ὡς αὐτὸν στείλαντα,

2. μέλλον ΔΙΕ : μέλλον Μ : μέλλον Δ 3. καινῆ ΔΜΣ : καιρῆ ΙΔ
 7. οὖσας ΙΣΔ : οὖσας ΑΜ 8. δὲ Η : δὲ Α 10. οὐχ Η : οὐχ Α τοῖς Η : τοῖς ἐκ τοῦ τῆς Μ 11. αὐτοῖς Η : αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ Α αἰκισάμενος ΣΔ : αἰκισάμενοι ΑΜΙ 12. διεχρήσατο ΣΔ : διεχρήσαντο ΑΜΙ 14. δ' Η : δ' πρόσθετον ἐρυθρόν Α Σκιπίωνες ΙΔ : Σκηπίωνες ΔΜΣ Ἀσδρούβαν Η : Ἀσδρούβαν τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ ἀσδρούβαν Α 15. Ἰσπανίαις ΙΣΔ : ἰσπανίαις ΑΜ
 16. Ἰσπανίας ΙΣΔ : ἰσπανίας ΑΜ 26. Νῶλαν ἔγραψα : νῶλαν ΣΔ : νῶλαν ΑΜΙ 27. ἑφ' ἔγραψα : ἐφ' Η

ὑποσχέσθαι κατὰ Ῥωμαίων. Ὅσον δὲ εἶχεν ἢ ὑπόσχεσις τόνδε· καθαιρεθέντων εἰς ἅπαν Ῥωμαίων, σύμμαχον καὶ αὐτὸν αὐτοῖς γενέσθαι πρὸς τὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον. Ἀλλὰ συνέβη τοὺς ἐκ Μακεδονίας πρῶτους τῷ Ῥωμαϊκῷ περιπεσεῖν στρατῷ, καὶ οὕτως ἐγένετο
 5 δῆλη τοῖς Ῥωμαίοις ἡ μακεδονικὴ πρεσβεΐα. Πέμπουσι τοίνυν Λεβιζόν μὲν ἐπὶ Μακεδόνας, Τορκουάτον δὲ ἐπὶ Σαρδόνα. Ἦδη γάρ τοι καὶ αὐτὴ Ῥωμαίων ἀποστᾶσα προσεχωρήκει τοῖς Ἄφροις.

13. Τέσσαρας τοίνυν ἐνὶ χρόνῳ πολέμους ἐν διαφόροις τόποις εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι· ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς Ἀννίβαν, [ἐν Ἰσπανίαις πρὸς τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Ἀσδρούβαν], ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς Φίλιππον, ἐν Σάρδοις πρὸς τοὺς ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης καὶ πρὸς Ἀσδρούβαν, ἕτερον Ἄφρον στρατηγόν. Τοῦτον Μάλλιος Τορκουάτος ἐζώγησε μάχῃ, πρότερον ἀποβαλόντα τῆς στρατιᾶς τῶν μὲν πεσόντων δέκα χιλιάδας, τῶν δὲ ἀπαχθέντων αἰχμαλώτων εἰς πεντακοσίους τε καὶ χιλίους. Καὶ οὕτω
 15 Σάρδονες μὲν Ῥωμαίοις ἀπεδόθησαν· ὁ δὲ τοῦ πολέμου στρατηγὸς Μάλλιος ζῶντα τὸν Ἀσδρούβαν εἰσήγαγε τοῖς Ῥωμαίοις. Οὕτω τοίνυν κεχωρηκότων, νικᾷ καὶ Λεβίος τὸν Φίλιππον, καὶ οἱ Σκιπίωνες ἐν Ἰσπανίᾳ τὸν τε Ἀσδρούβαν καὶ Μάγωνα, καὶ αὐτὸν ἀδελφὸν Ἀννίβου.

20 14. Δεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν εἰσόδου τῶν Ἄφρων Σουλπίκιος μὲν καὶ Φούλβιος ἦσαν ὑπάτοι, Ἀννίβας δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν ἰὼν ἐν τετάρτῳ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύσατο σημεῖον, τινὰς τῶν ἵππέων μέχρις αὐτῶν προεκπέμψας τῶν πυλῶν. Τῶν δὲ ὑπάτων μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐπειδὴ τὸν τῆς πόλεως ἤκουσαν κίνδυνον, ἐπιστάντων, φοβηθεὶς ἐπὶ τὴν Καμπανίαν ἐχώρησεν. Ἐντεῦθεν τὰ ἐν Ἰσπανίαις μεταπίπτει πράγματα, καὶ Σκιπίωνες ἀμφὶ πίπτουσι μαχόμενοι πρὸς
 25 Ἀσδρούβαν οἱ πολλάκις αὐτοῦ κεκρατηκότες· τῷ στρατεύματι δὲ οὐδεμίᾳ συνέβη βλάβη, ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ τύχῃ μᾶλλον ἠττήθησαν

1. ὑποσχέσθαι Π : συμμαχικὴν ὑποσχέσθαι Δ κατὰ τὰ προταθέντα ὑπὸ Σ

6. Τορκουάτον Π : Τορκουάτον Δ Σαρδόνα ΙΣΔ : Σαρδόνας ΑΜ

τοί Σ : τοί Π 8. Ἐν τῇ ᾗ μὲν ΟΥ ΑΜ : λέειται ΙΣΔ ἐνὶ Π : ἐνὶ Δ

9. ἐν Ἰσπανίαις— Ἀσδρούβαν προεβήθη Δ : λέειται Π 11. Ἄφρον ΑΜΙ : Ἄφρων ΙΔ 12. Τορκουάτος ΜΙΣ : Τορκουάτος ΔΔ 13. ἀποβαλόντα ΙΣΔ : ἀπο-

βαλόντα ΑΜ 16. Μάλλιος ΙΣΔ : μάλλιος ΑΜ 17. σκιπίωνες ΑΜ : σκιπίωνες ΙΣΔ 18. Ἰσπανοῖς ΙΣΔ : ἰσπανοῖς ΑΜ 20. Ἄφρων Π : Ἀφρών Σ

25. Ἰσπανίαις ΣΔ : ἰσπανίαις Μ : ἰσπανίαις τοῦ ἵ προστεθέντος ἰσπανοῦ Α : ἰσπανίαις Ι 26. Σκιπίωνες Π : Σκιπίωνες Α 27-28. οὐδεμίᾳ Π : οὐδὲ μία Σ

ἢ τῆ περὶ τὸν πόλεμον βᾶθυμιά. Ἐπὶ δὲ τούτους αὐτοὺς τοὺς χρό-
 νους Μάρκελλος τὸ πλεῖστον ἀνεκτήσατο τῆς Σικελίας ὑπὸ τοῖς
 Ἄφροις ἤδη γεγενημένον, καὶ τὰς Συρακούσας εἶλε πολιορκία, πο-
 λὺν τε πλοῦτον ἐκείθεν προσεκτήσατο τοῖς Ῥωμαίοις. Τότε καὶ Λε-
 θίνος, πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ πολλὰς τῶν ἑλληνικῶν πόλεων καὶ πρὸς 5
 Ἄτταλόν τινα Ἀσίας βασιλέα σπεισάμενος, ἐπὶ τὴν Σικελίαν ὠρμήθη.
 Ἄνωγα δὲ τὸν Καρχηδονίων στρατηγὸν καὶ τὴν Ἀκραγαντίνων πόλιν
 ἐλθὼν, ἣν ἐφρούρει, τὸν μὲν ἅμα τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν αἰχμάλωτων
 ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψε, τεσσαράκοντα δὲ πόλεις τῆς Σικελίας ἐκού-
 σας ἐλθὼν, ἕξ δὲ καὶ εἴκοσι πολιορκία, οὕτως οἴκαδε ἐπανήλθε· καὶ 10
 τότε πάσης ἐγένοντο Ῥωμαῖοι τῆς Σικελίας δεσπότες. Λαμπρὸς οὖν
 ἐπὶ ταῦτοις ἐπανήλθεν ὁ Λεθίνος. Τούτων ἐν Σικελίᾳ πραττομένων,
 Ἄννίβας ἐν Ἰταλίᾳ τῷ τε ὑπάτῳ Φουλδίῳ καὶ τῷ στρατεύματι προσ-
 πεσὼν ἐξαπιναίως, ὀκτὼ χιλιάδας ἀναίρει καὶ τὸν ὑπατον.

15. Ἐν δὲ ταῖς Ἰσπανίαις, μετὰ τὴν τῶν Σικιπίωνων τελευταίην οὐκ 15
 ὄντος ἡγεμόνος τῷ στρατεύματι, πέμπεται Σικιπίων ἕτερος, ὁ καλού-
 μενος Πούδλιος, παῖς Σικιπίωνος τοῦ πρότερον ἐκεῖ πεπολεμηκότος,
 γεγονὼς μὲν ἕτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι, τῶν δὲ κατ' αὐτὸν καὶ τῶν
 ἐφεξῆς ἀπάντων ἄριστος. Οὗτος εὐθύς ἐκ προουμιῶν αἶρει Καρχηδόνα
 τὴν ἐν Ἰσπανίαις, ὁμώνυμον τῇ μητροπόλει τῆς Ἀφρικῆς, αἶρει δὲ καὶ 20
 τὸ χρυσίον ἅπαν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὴν λοιπὴν τοῦ πολέμου παρα-
 σκευὴν τῶν Ἄφρων, αὐτόθι κειμένην ὡς ἐν ὄχυρῳ χωρίῳ, καὶ τοὺς
 ὁμήρους δὲ σύμπαντας, οὓς ἐκ τῶν ἐπισήμων γενῶν ἐτύγγχανεν Ἄννί-
 βας εἰληφώς, τούτοις τὴν τῆς γῆς ἀσφαλιζόμενος κτήσιν. Γίγνεται δὲ
 καὶ τοῦ Μάγωνος ἐγκρατῆς, ὃς ἦν ἀδελφός, ὡς ἔφην, Ἄννίβου. Ῥω- 25
 μαῖοι μὲν οὖν τὴν λείαν ἅπασαν καὶ Μάγωνα δεξάμενοι λαμπρὰν ἤγον
 ἑορτήν. Ὁ δὲ Σικιπίων, προηγόμενος τοῦ Ἰσπανοῦς, ἅπασιν ἀπέ-
 δωκε τοὺς ὁμήρους, καὶ τοῦτο πάντα ἐποίησε τοῦ Ἰσπανοῦς ὥσπερ

2. Ἐν τῇ φᾶ' τοῦτον τὸν μάρκελλον παράλληλον τίθησι πλοῦταρχος πειλοῖδα
 τῷ θηβαίῳ ΑΜΣ 3. ἤδη ἐν συνεχείᾳ τοῦ κειμένου Η : ἤδη πρόσθετον τῇ δευτέρᾳ
 χειρὶ ἀνωθεν Α Συρακούσας ΙΣΔ : συρακούσας ΑΜ 6. Ἄτταλόν ΙΣΔ : ἄττα-
 λόν ΑΜ 7. Ἄνωγα ΜΙΑ : Ἄνωγα ΑΣ τὸν Η : τὸν ἐκ τοῦ τῶν Α

9. ἐξέπεμψε ΙΣΔ : ἐξέπεμψεν ΑΜ 15. Ἰσπανίαις ΣΔ : ἰσπανίαις ΑΜΙ
 Σικιπίωνων ΙΔ : Σικηπίωνων ΑΜΣ 16. Ἐν τῇ φᾶ' οὗτος δὲ (οὗτος ἐστὶ Μ : οὗ-
 τός ἐστι Σ) σικηπίων ὁ υἱὸς τοῦ προσηγμένου σικηπίωνος ὁ τὸν ἄννίβαν τέλειον τρο-
 ποιῶμενος ΑΜΣ Σικιπίων ΙΔ : Σικηπίων ΑΜΣ 17. Σικιπίωνος ΙΔ : Σικηπ-
 ῶνος ΑΜΣ 20. Ἰσπανίαις ΣΔ : ἰσπανίαις ΑΜΙ αἶρει Η : αἶρει Δ 27. Σικ-
 πίων ΙΔ : Σικηπίων ΑΜΣ Ἰσπανοῦς ΣΔ : ἰσπανοῦς ΑΜΙ 28. Ἰσπανοῦς ΣΔ :
 ἰσπανοῦς Ι : ἰσπανοῦς τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ ἰσπανοῦς Α

ἐκ μίας γνώμης προσθέσθαι Σκιπίωνί τε καὶ Ῥωμαίοις. Μετὰ ταῦτα συμμίζας τοῖς Ἄφροις τρέπει μὲν τὸν Ἀσδρούβαν εἰς φυγὴν, πολὺν δὲ καὶ ἐκ ταύτης τῆς μάχης ἀνείλετο πλοῦτον.

16. Οὕτω τῶν Ῥωμαϊκῶν διακειμένων, Φάβιος ὑπατος καταστάς
5 ὑπεγγάγετο Ἰάσαντα, ἐν ᾗ πάντα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου πλοῦτον παρα-
καταθέμενος ἐνυγγανεν Ἀννίβας. Ἀνείλε δὲ καὶ τὸν ὑπεγγεμόνα αὐτοῦ
Καρθάλιονα, καὶ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν, οὓς εἶλεν ἐν τῇ
μάχῃ ζῶντας, ἀπέδετο, καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν λείαν διένειμε τῇ στρα-
τῇ, τὰ τιμώματα τῶν πεπραμένων αἰχμαλώτων μόνων τῇ Ῥωμαϊκῇ
10 καθοσιώσας ταμιεῖν. Τούτοις τοῦ Φαβίου τοῖς ἔργοις αἱ πρὸς Ἀννίβαν
[μεθεστηκυῖαι] τῆς Ἰταλίας πόλεις μετετέθησαν ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους,
τῶν οἰκούντων αὐτὰς κἀνταῦθα τοὺς ἠττημένους ἀπολιπόντων. Τῷ δὲ
μετὰ τοῦτον ἐναυτῷ Σκιπίων ἐν Ἰσπάνοις αὐτὸς τε μεγαλουργῶν καὶ
τὸν ἀδελφὸν Λούκιον Σκιπίωνα συνεργὸν ἔχων, ἐβδομήκοντα πόλεις
15 ἀνέδειξεν, αἱ προσκεχωρήκεισαν τοῖς Ἄφροις. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς Ἰταλίας
οὐκ ἦν ὅμοια τὰ Ῥωμαίων, Μαρκέλλου περιπεσόντος ἐνέδραις, ἃς
ἔστησεν Ἀννίβας, καὶ τὴν τελευταίην οὕτω δεξαμένου.

17. Σκιπίων δὲ, τρίτον ἔτος ἤδη, τὰ κατὰ τοὺς Ἰσπάνους διοικῶν,
προσέθηκε μεγάλοις μείζονα. Τὸν γὰρ βασιλεῖα τῶν Ἰσπανῶν με-
20 γάλῃ νικήσας μάχῃ μετὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἐσπέισατο. Καὶ πρῶτος
οὗτος ὁμήρων οὐκ ἐδεήθη τοσοῦτον ἐθάρρει τοῖς ἔργοις.

18. Ταῦτα γνοὺς Ἀννίβας ἀπέγνω τῶν Ἰσπανῶν, ὡς οὐδενὸς ἀνθ-
ἔξοντος Σκιπίωνι καὶ μεταπέμπεται τὸν ἀδελφὸν Ἀσδρούβαν εἰς

1. προσθέσθαι ΙΑ : προσέσθαι ΑΜΙ Σκιπίωνί τε ἔγραψα : Σκιπίωνι τε Δ :
οικησίωνι τε ΑΣ : οικησίωνι τε ΣΜ 2. πολὺν δὲ ΣΔ : πολύν τε ΑΜΙ

5. πολέμου Η : πόλεμου Μ 5-6. παρακαταθέμενος Η : παρακαταθέμενος Α
8. λοιπὴν πᾶσαν Η : λοιπὴν πάσαν Ι 9. μόνων Η : μόνου Δ 11. μεθεστηκυῖαι
προσέθηκε ἀντὶ τοῦ μεταστῆσαι τοῦ κατὰ πρότερον τοῦ Σ προστεθέντος ὑπὸ Δ :
ἔσπευ Η πόλεις Η : λαίπαι Ι 12. ἀνταῦθα Η : κἀνταῦθα Δ 13. τοῦτον Ι :
τοῦτον Σ : ταῦτα ΑΜ : ταῦτα ἐπιτέροφ Δ Σκιπίων ΙΑ : Σκηπίων ΣΔ : οικησίωνι Μ
Ἰσπάνοις (ισπάνοις Μ) Η : Ἰσπανίαις Δ 14. Σκηπίωνα ΙΣΔ : Σκηπίωνα ΑΜ
17. οὕτω Η : οὕτω Μ 18. Σκιπίων ΙΑ : Σκηπίων ΑΜΣ Ἰσπάνους

ἔγραψα : Ἰσπάνους Ι : Ἰσπανούς τῇ δευτέρῃ χειρὶ ἐκ τοῦ Ἰσπάνους Α : Ἰσπα-
νοὺς Μ 19. Ἰσπανῶν ΙΣΔ : Ἰσπανῶν ΑΜ 22. Ἰσπανῶν ΣΔ : Ἰσπανῶν ΑΜΙ

24. Σκιπίωνι ΙΑ : Σκηπίωνι ΑΜΣ τὸν ἀδελφὸν Ἀσδρούβαν ΙΣΔ : τὸν ἀδει-
ἐκ λιβύης εἰ β̄
φῶν ἀσδρούβαν τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων ἐρυθρῶν Α : τὸν ἀδελφὸν ἀσδρούβαν Μ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Κ. ΚΟΝΙΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ἰταλίαν μετὰ πάσης στρατιᾶς. Ὅς ταῖς ὁδοῖς χρώμενος ταῖς ὑπὸ Ἀν-
νίβου προηγουμέναις, ἐνεδρευθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπάτων Ἀππίου τε Κλαυ-
δίου Νέρωνος καὶ Λυβίου τοῦ Σαλινάτωρος, περὶ τὴν Σέναν τοῦ Πικη-
νοῦ πόλιν μετὰ πολὺν τὸν ἐν τῷ πολέμῳ πόνον καὶ ἦν ἐπεδείξατο
μαχόμενος ἀνδρείαν αὐτὸς τε πίπτει καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης οἱ νενι-
κτικότες ἐγένοντο κύριοι, πρὸς δὲ καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πολλῶν τα-
λάντων & καὶ Ῥωμαίους ἐξέπληξεν. Ἐντεῦθεν ἤρξατο λοιπὸν Ἀννίβας
μὲν οὐκ ἀγαθὰς ἔχειν περὶ τοῦ πολέμου τὰς προσδοκίας τοῖς Ῥωμαίοις
δὲ ᾗξήθη τὸ τῶν ἐπιπέδων, καὶ μετακαλοῦνται πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Σκι-
πίωνα. Καὶ ὁ μὲν παραγίνεται λαμπρὸς ἐπὶ μεγάλοις, ὡς εἰκὸς, ἔργαις. 10

19. Καικιλίῳ δὲ καὶ Οὐαλερίῳ τοῖς ὑπάτοις πᾶσαι Βρούττων αἰ
πόλεις ὑπὸ τῶν οἰκούντων παρεδόθησαν.

20. Ἀννίβας μὲν οὖν τέταρτον καὶ δέκατον ἤγεν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας
ἔτος. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Σκιπίων ὑπατος χειροτονεῖται, ὁ τὰ μέγιστα ἐν
Ἰσπανίῳ ἐργασάμενος, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφρικὴν ἐκπλεῖ, πείσας 15
Ῥωμαίους ὡς χρὴ μεταστῆσαι τὰ δυσχερῆ τῆς μάχης εἰς τὴν πολε-
μίαν. Οἷα γὰρ ἐπιπνοῖα ἐπεπίστευτο, τσαῦτα κατώρθου, καὶ τις ἦν ὁ
λόγος ὡς ἄρα καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῷ γίγνοιτο συνουσία. Τῆς οὖν
Ἀφρικῆς ἐπιβάς, Ἄννωνι συνέμιξε τῷ στρατηγῷ. Καὶ προτέρᾳ μὲν
συμπλοκῇ τὴν στρατιάν αὐτοῦ διέφθειρε πανωλεθρία· δευτέρον δὲ εἰς 20
χειρας ἐλθὼν, ἐκβάλλει τῆς παρεμβολῆς αὐτόν, καὶ ταύτης γίγνεται
κύριος σὺν τοῖς φύλαξι τετρακιςχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἀνδράσιν· οἱ
δὲ πεσόντες ἦσαν ἑνδεκα χιλιάδες. Αἰρεῖ δὲ καὶ Σύμφακιν τὸν Νου-
μίδων βασιλέα συμμαχοῦντα τοῖς Ἀφροῖς, καὶ γίνεται καὶ ταύτης

3. Λιβίου Δ : Ἀλιβίου Σ : Ἀλίβιον AMI Σαλινάτωρος ΣΔ : σαλινά-
τωρος AMI Σέναν ΙΣΔ : σέναν τοῦ α ἐρθαρμένου Λ : σένεν M 3-4. Πικη-
νοῦ Δ : πικίλου Ι : πικίλου ἐκ τοῦ ποικίλου Λ : ποικίλου ΜΣ 4. ἐπεδεί-
ξατο ΙΜΣ : ἐπεδείξατο τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐντὶ τοῦ ἀπεδείξατο Δ : ἐπιδείξατο Δ

5. ἀνδρείαν ΑΜΣ : ἀνδρίαν ΙΔ 9-10. Σκιπίωνα ΙΔ : Σκηπίωνα ΑΜΣ

11. Καικιλίῳ ΙΣΔ : καὶ κιλίῳ ΑΜ καὶ Η : λείπει Μ 13. ἤγεν Η :
ἤγεν Ι 14. Σκιπίων ΙΔ : Σκηπίων ΑΜΣ 15. Ἰσπανίῳ ἐγραφε : ἰσπανίῳ Ι :

ἰσπανίῳ τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ ἰσπάνῳις Λ : ἰσπανίῳις Μ : Ἰσπανίῳις Σ

Ἀφρικὴν Η : ἀφρικὴν Ι 17. οἷα ΑΜ : οἷα Σ : θεία (;) Ι : θεία Δ κατὰ τὴν πρό-
τασιν τοῦ Σ ἐπεπίστευτο Η : χρησθαι ἐπεπίστευτο Δ κατὰ τὴν πρότασιν τοῦ Σ
κατώρθου Η : κατορθώσας Δ τοῦ Σ προτείγαντος κατορθώσας 18. τοῖς ΙΜΣ :

λείπει ΑΣΔ 20. στρατιῶν ἐγραφε : στρατιῶν Ι : στρατεῖαν ΑΜΣ : στρατεῖαν Δ
πανωλεθρία Η : πανωλεθρία Μ 22. ταύτης ΙΣΔ : ταύτη ΑΜ γίγνεται-ἐγραφε :
γίνεται Η 23. τὸν ἐγραφε : τὸν Η 23-24. Νουμίδων Η : Νουμίδῶν Δ

τῆς παρεμβολῆς κύριος. Καὶ τὸν μὲν Σύμφρακιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέ-
πεμψε μετὰ Νομίδων τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολέμου
λαφύρων, καὶ ἀριθμὸν καὶ πολυτέλειαν παριόντων. Γνωσθέντων δὲ
τῶν κατὰ Ἀφρικὴν Σκιπίωνος ἔργων, πᾶσα μὲν λοιπὸν Ἰταλία τὸν
ἠ Ἀννίβαν ἀπέλειπεν, αὐτὸς δὲ ὑπὸ Καρχηδόνιων κατεκλήθη, τῆς πο-
λιαρκίας αὐτοῦ πιεζούσης.

21. Ἑπτακαίδεκάτῳ τοίνυν ἑνικαυτῷ τῆς Ἰταλίας Ἀννίβας ἀπε-
χώρησε. Καὶ τότε πρὸς τὸν Σκιπίωνα Καρχηδόνιοι. Ὁ
δὲ ἀναπίπτει πρὸς Ῥωμαίους πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀνα-
10 κωχὴν δοῦς τῷ πολέμῳ, ὡς ἂν ταῦταις ἀπελθεῖν γένοιτο βῆδιον. Καὶ
τοῦδε αὐτῷ μισθὸς ἦν τριῶν μυριάδων ἀργυρίου σταθμῶς. Δεξαμένη
τοίνυν ἡ σύγκλητος τὴν πρῆβειαν, κύριον ποιεῖται τῶν σπονδῶν τὸν
Σκιπίωνα. Καὶ τίθεται ταῦτα ἐφ' ὅτι μὴ πλείους ἢ τριάκοντα ναῦς
ἔχειν Καρχηδονίους καὶ δοῦναι Ῥωμαίοις ὑπὲρ τῶν σπονδῶν πεντή-
15 κοντα μυριάδων ἀργυρίου σταθμῶν, τοὺς αἰχμαλώτους δὲ ἅπαντας καὶ
τοὺς προσήλυδας ἀποδοῦναι.

22. Ταύτας τὰς σπονδὰς συνετάραξεν ἐπιστὰς Ἀννίβας καὶ πολλὰ
τρόπον πολεμίων Ἄφροι διεκράττοντο, ὥστε καὶ τοὺς πρέσβεις αὐτῶν
ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανιόντας ὑπὸ τῆς μετὰ Σκιπίωνος στρατιᾶς συλλή-
20 φθῆναι. Ἄλλ' ὁ Σκιπίων αὐτοὺς διαφῆκε, καὶ συνάπτει μάχην πρὸς
τὸν Ἀννίβαν. Ἡττηθεὶς δὲ Ἀννίβας ἐν ἀπάσαις ταῖς συμπλοκαῖς, γί-
γνεται καὶ αὐτὸς ἰκέτης ὑπὲρ εἰρήνης. Αἱ δὲ σπονδαὶ ἀνελήφθησαν ἐφ'
οἷς ἐγένοντο τὴν ἀρχὴν, προστεθεισῶν, ὅτι δὴ τὴν ἀρχὴν παρεσπόνδη-
σαν, ἀργυρίου λιτρῶν εἰς δέκα μυριάδας. Ἄλλ' οὐκ ἐδέξαντο τὴν προσ-
25 θήκην οἱ Καρχηδόνιοι, προσέταξαν δὲ τὸν Ἀννίβαν πολέμιον κρίνε-
σθαι. Ἐπήλθε τοίνυν αὐτὸς τε Σκιπίων τῇ Καρχηδόνι καὶ Μασινίσσας,

2. Νομίδων Η : Νομίδων Δ 4. Σκιπίωνος ΙΣΔ : Σκηπίωνος ΑΜ 5. ἀπέ-
λειπεν Ι : ἀπέλειπεν ΑΙΔ : ἐπέλειπεν Μ 5-6. πολιαρκίας Η : πολυαρκίας τοῦ ὁ διορ-
θοθέντος εἰς Γ ὑπὸ τοῦ ἐρυθρογράφου Α 7. Ἐν τῇ ᾧζ' ὅτι ἑτὶ ἄννιβα: ἐδήσας
τὴν Ἰταλίαν ΑΣ ἑπτακαίδεκάτῳ Η : ἐπτά καὶ δεκάτῳ Μ 7-8. ἀπεχώρησε ΙΣΔ :
ἀπεχώρησε ΑΜ 8. Σκιπίωνα ΙΔ : Σκηπίωνα ΑΜΣ 9. δὲ Η : δὲ' Α
9-10. ἀνακωχὴν Η : ἀνακωχὴ Δ 10. ἀπελθεῖν ΙΑ : ἐπελθεῖν ΜΣΔ 13. Σκι-
πίωνα ΙΔ : Σκηπίωνα ΑΜΣ ὅτι ΣΔ : ὡ γέ ΑΜΙ 17. τὰς Η : δὲ τὰς Δ
18. τρόπον ΣΔ : τρόπων ΑΜΙ 19. Σκιπίωνος ΙΔ : Σκηπίωνος ΑΜΣ
20. Σκιπίων ΙΔ : Σκηπίων ΑΜΣ 21. ἠττηθεὶς Η : ἠτηθεὶς τῇ αὐτῇ χειρὶ ἐκ
τοῦ ἠττηθεὶς Α 22. εἰρήνης Η : εἰρήνης τῇ πρώτῃ χειρὶ ἐκ τοῦ εἰδ. Α
δὲ ΙΔ : λείπει ΑΜΣ 25. πολέμιον Ι : πολέμῳ Η 26. Σκιπίων ΙΔ : Σκη-
πίων ΑΜΣ

ἕτερος Νουμίδων βασιλεὺς, φίλος καὶ σύμμαχος τῷ Σκιπίωνι γεγεννημένος. Μελλούσης δὲ κινεῖσθαι τῆς μάχης, ἐβουλήθη κατασκοπῆσαι τὸ στρατόπεδον τὸ ῥωμαϊκὸν Ἀννίβας, καὶ πέμπει κατασκόπους. Τούτους ἐλὼν ὁ Σκιπίων ἐπιδειχθῆναι τε αὐτοῖς προσέταξε τὸ στρατεύμα καὶ τὴν ἄλλην τοῦ πολέμου παρασκευὴν, ζειπνήσαντας δὲ ἀφεθῆναι, μηνύ- 5
σοντας ἅπερ τέθεικτο.

23. Ὡς δὲ ἐγγύς ἦσαν χειρῶν, τὰ μὲν τῆς παρατάξεως ἦν ἀξία θαυμάσαι, δύο στρατηγῶν ἀρίστοιν τὰ στρατεύματα ταττόντων. Ὡς δὲ τὸ ἔργον ἤρξατο, νικᾷ τε ὁ Σκιπίων καὶ μικροῦ ζῶντα τὸν Ἀννί- 10
βαν αἰρεῖ. Ἄλλ' ὁ μὲν σὺν τέτταρσιν ἵππεσσι διεσώθη· πλοῦτος δὲ ὄσος αὐπὼ πρότερον ἐν τῇ παρεμβολῇ κατελήφθη τῶν πολεμίων, εἴκοσι μὲν μυριάδων ἀργυρίου, χρυσίου δὲ ὀκτὼ σταθμὸς ἐσθήματά τε πολλὰ καὶ παντοδαπά. Οὗτος ὁ πόλεμος ἐκύρωσε τὰς σπονδὰς, καὶ πρὸς τὴν 15
Ῥώμην ἐπανῆκεν ὁ Σκιπίων, καὶ τὴν νίκην ἐθριάμβευσεν, Ἀφρικανὸς τε ἐπεκλήθη, τῆς ἑαυτοῦ νίκης γενόμενος ἐπώνυμος. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἐνάτῳ καὶ δεκάτῳ ἑνιαυτῷ.

BIBLION Δ'.

1-2. Τὰ μὲν οὖν Ἄφρων ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦν. Ἠκολούθησε δὲ ὁ μακεδονικὸς πόλεμος, ὁ πρὸς τὸν βασιλέα Φίλιππον, πρώτῳ καὶ πεντη-
κοστῷ καὶ πεντακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει. Πρὸς δὲ Τίτος Κεῖντιος Φλαμίνιος ἐκπεμφθεὶς νικᾷ τε αὐτὸν καὶ τίθεται σπονδὰς, ὥστε καὶ 20
τῶν πόλεων αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν ἑλληνικῶν, αἱ προσεκεχωρήκεσαν Ῥωμαίοις παρά τὸν τοῦ τότε πολέμου καιρὸν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ προσήλυδας ἀποδοῦναι, καὶ μὴ πλείους ἔχειν πεντήκοντα νηῶν, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας παραδοῦναι, ὡς δὲ καὶ τοῖς ἑξῆς ἑνιαυτοῖς διδόναι φόρον, ἐτήσια τετρακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου καὶ προσέτι τὸν 25
Δημήτριον ὀμηρον παραδοῦναι. Μεταστήσας δὲ ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμο-

1. Νουμίδων Η : Νουμίδων Δ Σκιπίωνι ΙΑ : Σκηπίωνι ΑΜΣ 4. Σκι-
πίων ΙΑ : Σκηπίων ΑΜΣ ἐπιδειχθῆναι τε Δ : ἐπιδειχθῆναι τε Η 5. δὲ Η :
τὲ Ι 9. Σκιπίων ΙΑ : Σκηπίων ΑΜΣ 12. σταθμὸς Η : στραθμὸς Δ ἐσθή-
ματά τε Δ : ἐσθήματα τε Η 16. ἐνάτῳ Ι : ἐνάτῳ διώρθωσεν ὁ ἐρυθρογενέτης ἐκ
τοῦ ἐννάτω Α : ἐννάτω ΜΣΔ 17. Ἐν τῇ ψα ἀπὸ κρίσεως ῥώμης ἕως τοῦ μα-
κεδονικοῦ πολέμου ἐτη φν ΑΜΣ 19. Κέντιος Η. Γραπτέον Κεῖντιος 20. Φλα-
μίνιος ΣΔ : φλάμνος ΑΜΣ 23. καὶ ΑΜΗ : [καὶ τοὺς] Σ : καὶ τοὺς Δ. νηῶν Η :
νεῶν Δ 25. ἐτήσια ΙΣΔ : αἰτήσια ΑΜ τίν Η : τὸν εἶον Δ 26. παραδοῦ-
ναι Η : παραδοῦναι τῇ δευτέρᾳ χειρὶ ἐκ τοῦ ἀποδοῦναι Α